

## Újra napirenden a skót függetlenségi népszavazás

Október 11–12-én tartott meghallgatást az Egyesült Királyság Legfelsőbb Bírósága arról, hogy a brit parlament hozzájárulása nélkül is tarthat-e Skócia egy újabb függetlenségi népszavazást. 2014-ben már volt egy ilyen referendum, ahol a skótok a maradás mellett döntöttek. A brexit azonban egy új helyzetet teremtett, hiszen a skótok közel kétharmada az EU-ban maradásra szavazott a brexit-népszavazáson, így újra felélénkültek a viták arról, hogy sor kerülhet-e egy második függetlenségi népszavazásra („indyref2”).

Nicola Sturgeon skót miniszterelnök, a Skót Nemzeti Párt (SNP) elnöke 2022. június 28-án jelentette be,<sup>1</sup> hogy kormánya újabb függetlenségi népszavazást kezdeményez, amelyet reményei szerint 2023. október 19-én tarthatnak meg Skóciában. Az SNP elnöke elmondta, hogy egy három lehetséges szakaszból álló eljárást kezdeményez: előbb kérvényezni fogja a központi brit kormánytól a népszavazás megtartását; ha Westminster e kérést elutasítja, akkor a Legfelsőbb Bírósághoz fordul annak tisztázása céljából, hogy szükséges-e a brit parlament jóváhagyása a skót népszavazás kiírásához; ha a Legfelsőbb Bíróság a skót kormány számára kedvezőtlen választ ad, akkor a 2023. évi általános választást fogják „de facto népszavazásként” megvalósítani, amely során a nemzetiek kizárólagos témája a skót függetlenség lesz.

Boris Johnson akkori brit miniszterelnök 2022. július 6-án elutasította a skót kormány kérelmét,<sup>2</sup> ezzel második szakaszába lépett a „Sturgeon-terv” (az új brit kormányfő, Liz Truss is határozottan kiállt az újabb skót függetlenségi népszavazás ellen).<sup>3</sup> A skót kormány ígéretéhez híven benyújtotta a skót parlamentnek a függetlenségi népszavazás kiírására kiterjedő hatáskörével kapcsolatos kérdést a Legfelsőbb Bíróságnak,<sup>4</sup> amely október 11-én és 12-én

<sup>1</sup> Scottish Independence: 19 October 2023 Proposed as Date for Referendum 2022.

<sup>2</sup> Beleaguered Boris Johnson Rejects Nicola Sturgeon's Indyref2 Call 2022.

<sup>3</sup> GRANT 2022.

<sup>4</sup> Supreme Court Date for Indyref2 Case Set for 11 October 2022.

tartotta az ügyben a meghallgatást.<sup>5</sup> A bírói testület néhány héten vagy hónapon belül hozhatja meg döntését.<sup>6</sup>

2014-ben Skóciában már tartottak egy népszavazást a függetlenné válásról, amihez akkor Westminster hozzájárult. A 2014. szeptember 18-án tartott referendumon a résztvevők 55 százaléka azonban a maradásra voksolt,<sup>7</sup> vagyis hogy Skócia ne szakadjon el az Egyesült Királyságtól (a választási részvétel 84,5 százalék volt). A népszavazás eredménye nem jelentett meglepetést az előzetes közvélemény-kutatások alapján,<sup>8</sup> azonban az eredmény kialakulásában az is szerepet játszhatott, hogy számos kérdés kapcsán nem volt egyértelmű, hogy mit hozhat az igenek győzelme. Az egyik legfontosabb szempont az uniós tagság megőrzése volt. A népszavazás idején az Egyesült Királyság még az EU tagja volt, azonban a britek EU-ból való kilépésről szóló referendum már jelentős hatással volt a közhangulatra.<sup>9</sup> Azt azonban még messze nem lehetett tudni, hogy miként alakul a brit kilépés ügye a két évvel későbbi voksoláson, így 2014-ben bizonyos szempontból elrettentő lehetett az EU-párti skótok számára a skót függetlenedés, amivel kapcsolatban akkor az Európai Bizottság sem csillapította a skót aggályokat.<sup>10</sup>

2016-ban a britek többsége az EU-ból való kilépésre szavazott, ami jelentős hatással volt a skót függetlenségi törekvésekre is. A skótok a brexit-referendumon – a szavazatok területi megoszlása alapján<sup>11</sup> – 62 százalékból ellenezték a kilépést. A brexitet követően szinte azonnal felélénkültek a követelések egy második skót függetlenségi népszavazás kiírására, hiszen bekövetkezett az, ami két évvel korábban a választók egy részét vélhetően eltántorította a skót függetlenségtől, vagyis Skócia elhagyta az Európai Uniót.

A 2019-es brit általános választáson a már Nicola Sturgeon vezette Skót Nemzeti Párt 59 skót mandátumból 48-at szerzett, és azonnal kérte Boris Johnson miniszterelnöktől egy újabb népszavazás megtartását. Johnson elutasította a kérését, mondván Sturgeon és elődje, Alex Salmond megígérték, hogy a 2014-eshez hasonló függetlenségi népszavazás csak egyszer lesz egy nemzedék alatt (Johnson szerint ez hozzávetőleg 40 évet jelent).<sup>12</sup> 2021-ben újra a skót

<sup>5</sup> Holyrood's Lack of Indyref2 Powers is 'Obvious', Says UK Government 2022.

<sup>6</sup> MCILKENNY 2022.

<sup>7</sup> Scottish Independence: Edinburgh Rejects Independence 2014.

<sup>8</sup> Scotland Decides [é. n.].

<sup>9</sup> TÁRNOK 2014.

<sup>10</sup> SYAL 2014

<sup>11</sup> EU Referendum Results [é. n.].

<sup>12</sup> Boris Johnson Says Indyref Vote should be Once-in-Generation 2021.

függetlenséget támogató pártok (az SNP és a skót zöldek) szereztek többséget a skót parlamenti választáson, azonban a koronavírus-járvány miatt egy időre lekerült a kérdés a napirendről. A 2023-ra előirányzott függetlenségi népszavazás azért sem tekinthető meglepetésnek, mert a skót parlament mandátuma jövőre jár le, Sturgeon pedig korábban többször vállalást tett arra, hogy még ebben a ciklusban napirendre veszik a kérdést.

A skót társadalmat továbbra is megosztja a függetlenség kérdése. A *The Times* által közétett legutóbbi közvélemény-kutatás szerint a megkérdezettek 43 százaléka támogatná Skócia elszakadását, 45 százalék elutasítaná, ha most tartanának népszavazást.<sup>13</sup> A *The Scotsman* napilapban megjelent felmérés is hasonló eredményre jutott; a választók fele-fele arányban támogatnák Skócia kiválását az Egyesült Királyságból.<sup>14</sup>

Bizonytalanságok továbbra is fennállnak a skót függetlenség kapcsán. A fizetőeszköz már a 2014-es kampánynak is fontos témája volt. Az elszakadás mellett kampányolók a font uniójának fenntartását hangsúlyozták, annak ellenére, hogy ezt Westminster nyolc éve kategorikusan elutasította. A kérdés a mostani elszakadási kampány során is vélhetően fel fog merülni. A kereskedelmi kapcsolatok fenntartása miatt egy esetleges függetlenedés esetén a brit kormánynak azonban szintén érdekében állhat a fizetőeszköz uniójának fenntartása.

A 2014-es kampány legnagyobb bizonytalansági tényezője, az uniós tagság továbbra is az egyik legfontosabb kérdés, azonban teljesen más megközelítésben, mint nyolc évvel ezelőtt. Akkor a polgárokat eltántoríthatta az elszakadástól, hogy a kilépéssel az uniót is elhagyták volna. Ma azonban éppen az elszakadás jelenthet lehetőséget Skóciának az EU-ba való visszatérésre.

A tét a skót vezetés számára óriási. A skót kormány 2016 óta a brexitre és az ekképpen megváltozott helyzetre hivatkozva követeli a második függetlenségi népszavazást. Jelenleg a közvélemény-kutatások azonban a nyolc évvel ezelőttihez hasonlóan nagyon szoros eredményt jósolnak. Az EU-ba való visszatérés lehetősége továbbá nem az egyetlen tényező, ami befolyásolja a skót választók döntését. Egy háromszáz éves együttműködés fenntartása vagy elvetése a tét. Ha végül sikerül megvalósítani a referendumot, és a függetlenség újra elbukik, akkor ténylegesen több évtizedre lekerülhet a kérdés a napirendről.

---

<sup>13</sup> BOOTHMAN–MACASKILL 2022.

<sup>14</sup> MILLER 2022.

Az is vitatott továbbá, hogy lenne-e kötelező ereje a népszavazásnak, vagy csupán konzultatív referendumra kerülne sor. Jelenleg az utóbbira mutatkozik nagyobb esély<sup>15</sup> (a brexit-népszavazás is konzultatív volt,<sup>16</sup> a kormány azonban ígéretet tett az eredménynek megfelelő cselekvésre). Az igenek győzelme ebben az esetben nem kötné Westminstert, azonban kockázatos lehet a brit kormánynak figyelmen kívül hagynia egy ilyen népszavazás eredményét, különösen egy olyan korban, amikor a brit birodalom fundamentumai inognak meg; gondoljunk a II. Erzsébet királynő halálával hetven év után bekövetkező változásokra,<sup>17</sup> vagy az Észak-Írországból szintén egyre erősödő függetlenségi törekvésekre.<sup>18</sup> A skótok elégedetlenségét pedig még a gazdasági válság hatásai is fokozhatják.

2022. október 13.

### *Felhasznált irodalom*

- Beleaguered Boris Johnson rejects Nicola Sturgeon's Indyref2 call. *BBC*, 2022. július 6. Online: [www.bbc.com/news/uk-scotland-62071426](http://www.bbc.com/news/uk-scotland-62071426)
- BOOTHMAN, John – MACASKILL, Mark (2022): Scottish Independence Referendum: Voters Split on Plans to Hold Referendum Next Year. *The Times*, 2022. július 2. Online: [www.thetimes.co.uk/article/scottish-independence-referendum-voters-split-on-plans-to-hold-referendum-next-year-fdx2092x6](http://www.thetimes.co.uk/article/scottish-independence-referendum-voters-split-on-plans-to-hold-referendum-next-year-fdx2092x6)
- Boris Johnson Says Indyref Vote should be Once-in-Generation. *BBC*, 2021. január 3. Online: [www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-55521732](http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-55521732)
- EU Referendum Results. *BBC* [é. n.]. Online: [www.bbc.com/news/politics/eu\\_referendum/results](http://www.bbc.com/news/politics/eu_referendum/results)
- GRANT, Alistair (2022): Scottish Independence: Liz Truss Says she Will ,Never, Ever' Allow UK ,Family' to be Split up. *The Scotsman*, 2022. augusztus 17. Online: [www.scotsman.com/news/politics/scottish-independence-liz-truss-says-she-will-never-ever-allow-uk-family-to-be-split-up-3808429](http://www.scotsman.com/news/politics/scottish-independence-liz-truss-says-she-will-never-ever-allow-uk-family-to-be-split-up-3808429)
- HOLDEN, Michael – SHIRBON, Estelle (2016): Brexit Referendum not Legally Binding, Supreme Court Told. *Reuters*, 2016. december 7. Online: [www.reuters.com/article/britain-eu-article50-idUSL5N1E237L](http://www.reuters.com/article/britain-eu-article50-idUSL5N1E237L)
- Holyrood's Lack of Indyref2 Powers is ,Obvious', Says UK Government. *BBC*, 2022. október 12. Online: [www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-63220635](http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-63220635)

---

<sup>15</sup> KOTTÁSZ 2016.

<sup>16</sup> HOLDEN–SHIRBON 2016.

<sup>17</sup> SZADAI 2022.

<sup>18</sup> TÁRNOK 2022.

## Újra napirenden a skót függetlenségi népszavazás

- KOTTÁSZ Zoltán (2022): A brit legfelsőbb bíróságon múlik Skócia jövője. *Magyar Nemzet*, 2022. október 11. Online: <https://magyarnemzet.hu/kulfold/2022/10/a-brit-legfelsobb-birosagon-mulik-skocia-jovoje>
- MCILKENNY, Stephen (2022): Scottish Independence Referendum: What Time is Indyref2 Supreme Court Judgement? How to Watch Supreme Court Ruling Live. *The Scotsman*, 2022. november 22. Online: [www.scotsman.com/news/politics/scottish-independence-referendum-what-time-is-indyref2-supreme-court-judgement-how-to-watch-supreme-court-ruling-live-3874754](http://www.scotsman.com/news/politics/scottish-independence-referendum-what-time-is-indyref2-supreme-court-judgement-how-to-watch-supreme-court-ruling-live-3874754)
- MILLER, Dale (2022): Voters Split 50/50 on Scottish Independence, New Poll Suggests. *The Scotsman*, 2022. június 1. Online: [www.scotsman.com/news/politics/voters-split-5050-on-scottish-independence-new-poll-suggests-3717141](http://www.scotsman.com/news/politics/voters-split-5050-on-scottish-independence-new-poll-suggests-3717141)
- Scotland Decides. *BBC* [é. n.]. Online: [www.bbc.co.uk/news/events/scotland-decides/poll-tracker](http://www.bbc.co.uk/news/events/scotland-decides/poll-tracker)
- Scottish Independence: 19 October 2023 Proposed as Date for Referendum. *BBC*, 2022. június 28. Online: [www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-61968607](http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-61968607)
- Scottish Independence: Edinburgh Rejects Independence. *BBC*, 2014. szeptember 19. Online: [www.bbc.com/news/av/uk-scotland-29271147](http://www.bbc.com/news/av/uk-scotland-29271147)
- SYAL, Rajeev (2014): Independent Scotland ,Would Find it Extremely Difficult to Join EU'. *The Guardian*, 2014. február 16. Online: [www.theguardian.com/politics/2014/feb/16/independent-scotland-extremely-difficult-join-eu](http://www.theguardian.com/politics/2014/feb/16/independent-scotland-extremely-difficult-join-eu)
- Supreme Court Date for Indyref2 Case set for 11 October. *BBC*, 2022. július 21. Online: [www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-62250988](http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-62250988)
- SZADAI Gergely (2022): A skót függetlenséget is elhozhatja II. Erzsébet halála. *Világgazdaság*, 2022. szeptember 18. Online: [www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2022/09/a-skot-fuggetlenseget-is-elhozhatja-ii-erzsebet-halala](http://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2022/09/a-skot-fuggetlenseget-is-elhozhatja-ii-erzsebet-halala)
- TÁRNOK Balázs (2014): Mi lesz Skóciával? – beszélgetés egy skót jogással. *Kaszás Attila Diákkör*, 2014. szeptember 16. Online: <http://kadbudapest.hu/?p=454>
- TÁRNOK Balázs (2022): Mi lesz Észak-Írországgal? *Ludovika.hu*, 2022. május 23. Online: [www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2022/05/23/mi-lesz-eszak-irorszaggal/](http://www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2022/05/23/mi-lesz-eszak-irorszaggal/)